

Weg met het algoritme, Australië wil terug naar de ‘ouderwetse’ sociale media: zien wat je vrienden delen, in chronologische volgorde

Meike Wijers

Een *feed* waarin je alleen ziet wat vrienden delen, in chronologische volgorde. Australië wil terug naar die ‘ouderwetse’ vorm van sociale media. De regering van het land wil socialemediabedrijven verplichten om gebruikers de keuze te geven het gepersonaliseerde algoritme uit te zetten.

Het nieuwe wetsvoorstel is ontworpen om sociale mediabedrijven een ‘digitale zorgplicht’ op te leggen. Socialemediabedrijven moeten harder optreden tegen schadelijke content, zoals het aanzetten tot geweld, kindermisbruik en illegale pornografie. Maar ook het verheerlijken van vrouwenhaat, eetstoornissen en zelfbeschadiging vallen onder de wet. Het is een vervolgstap op het verbod op sociale media voor iedereen jonger dan zestien jaar dat de regering in december vorig jaar invoerde.

De Australische regering wil met de wetgeving opnieuw een wereldwijde voortrekkersrol vervullen. „Vorig jaar nam Australië een wereldwijd toonaangevende maatregel door kinderen jonger dan zestien jaar te verbieden een account op sociale media te hebben. Nu gaan we een stap verder. We willen Australiërs weer controle geven”, verklaarde premier Anthony Albanese.

Niet controle over alleen het algoritme, maar ook de eindeloze feed

Hoogleraar digitale media Nicholas Carah van de Universiteit van Queensland vertelt dat de nadruk op algoritmes ligt, maar dat de voorgestelde wet veel verder gaat. „Het gaat niet alleen over het algoritme, maar ook over de eindeloze feed, dat gebruikers kunnen kiezen of *likes* en reacties mogelijk zijn, en een tijdslimiet instellen”, zegt hij aan de telefoon.

Nieuw is het idee om het gepersonaliseerde algoritme aan te pakken niet. In de Europese Unie geldt de Digital Services Act (DSA), die erop is ingericht om illegale content, haatzaaien en desinformatie op sociale media tegen te gaan. Ook moet een gebruiker de keuze hebben om géén gepersonaliseerde content tegen te komen tijdens het scrollen. Maar in de meeste Europese landen wordt die keuze automatisch teruggedraaid als de app wordt afgesloten.

Twee zussen kijken een video op sociale media.

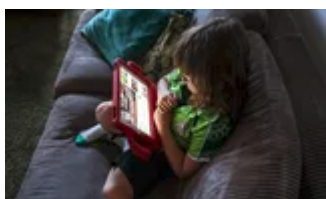
Foto Getty Images

In Nederland is dat sinds kort niet zo, na een juridische procedure door de Nederlandse digitale burgerrechtenbeweging Bits of Freedom. „Helaas moest er een rechtszaak aan te pas komen om ervoor te zorgen dat Meta deze regel ook echt opvolgde”, zegt Lotje Beek, beleidsadviseur bij Bits of Freedom. „De niet-geprofileerde tijdlijn was niet altijd een optie en als die er al was, was het omslachtig en moeilijk te vinden. Bovendien kon je het niet als standaard instellen, waardoor je elke keer dat je de app opende opnieuw op zoek moest gaan naar die niet geprofileerde tijdlijn.”

De organisatie won in maart een hoger beroep tegen de Amerikaanse techgigant Meta. Nu kunnen gebruikers van Instagram en Facebook in Nederland blijvend kiezen voor die niet-gepersonaliseerde tijdlijn. „Helaas geldt deze uitspraak alleen voor Nederland, dus de rest van de EU heeft dit voorrecht nog niet”, aldus Beek.

[Lees ook](#)

[Geen Snapchat of Facebook onder de zestien in Australië: ‘Het pesten verschoof van het schoolplein naar sociale media’](#)

Vrouwonvriendelijke berichten

Een van de aanjagers van de nieuwe Australische wet is Chanel Contos, directeur van de non-profitorganisatie ‘Teach Us Consent’ die zich inzet voor voorlichting over wederzijdse seksuele instemming (*consent*) op scholen. Ze richtte de organisatie in 2021 op als 22-jarige, nadat ze zich realiseerde dat zij en veel van haar vriendinnen met seksueel geweld te maken hadden gehad tijdens hun middelbare schooltijd. „Ik realiseerde me dat deze jongens niet eens door hadden wat ze hadden gedaan, en dat maakte me woedend,” zegt Contos via een videoverbinding vanuit Londen.

Ze besloot te lobbyen voor verplichte voorlichting aan jongeren over wederzijdse instemming. „Ik was ervan overtuigd dat dit de belangrijkste manier was om wijdverbreid en genormaliseerd seksueel geweld onder tieners tegen te gaan.” Ze had snel succes; een jaar later werd een wet ingevoerd die voorlichting over *consent* op scholen verplicht maakte. „Maar inmiddels realiseer ik me dat dit niet genoeg is. We kunnen niet op tegen de schadelijke content die jongeren te zien krijgen op sociale media.”

Sinds een jaar voert ze campagne tegen gepersonaliseerde algoritmes. Volgens Contos worden jongens tussen de zestien en achttien jaar al binnen 25 minuten na aanmelding op sociale media blootgesteld aan vrouwonvriendelijke berichten. „Jonge mannen die online op zoek zijn naar advies over zelfontplooiing, worden bestookt met content die vrouwen de schuld geeft van hun tegenspoed en schadelijke, achterhaalde genderrollen in stand houdt,” stelde Contos tijdens een recente toespraak bij de Australische [National Press Club](#), een prestigieuze club voor journalisten.

Degenen die het zich kunnen veroorloven om het vaakst te posten, doen dat ook en krijgen daardoor het meeste bereik

De techgiganten verdedigen hun algoritmes juist. Adam Mosseri, directeur van Instagram en Threads, waarschuwt dat een chronologische tijdlijn de gebruikservaring niet ten goede komt. Hij stelt dat gebruikers „overspoeld” zullen worden door content van influencers. „Want wat er gebeurt, is dat de beste manier om meer bereik te krijgen simpelweg vaker posten is. Degenen die het zich kunnen veroorloven om het vaakst te posten, doen dat ook en krijgen daardoor het meeste bereik,” zei hij.

Daarnaast zijn er twijfels over de effectiviteit van de wet. Oppositiepartijen zijn bang dat het voorstel leidt tot censuur, omdat ze menen dat de overheid zelf kan beslissen wat ‘schadelijke content’ is. Ook wordt opgeroepen om eerst het verbod voor jongeren onder zestien jaar beter te handhaven. Uit onderzoek blijkt dat de meerderheid van hen nog altijd sociale media gebruikt. De platforms handhaven het verbod nauwelijks en hebben tot nu toe nog geen boetes gekregen. Toch is het volgens Contos een goede eerste stap. Ze maakt zich op om haar campagne ook in andere landen te voeren. „Dit probleem is grensoverschrijdend. Hopelijk kunnen we bijdragen aan het bereiken van een soort internationale kritieke massa. En als het in Australië lukt, sterkt het anderen om ook die stap te zetten.”

[Lees ook](#)

[In Australië zijn sociale media al verboden voor jongeren. Werkt dat? ‘Ik ken niemand die geen account meer heeft’](#)

Maak NRC jouw voorkeursbron op Google

Bij Google kan je nu zelf aangeven welke nieuwsbronnen jij vaker wil zien in je zoekresultaten. [Meer](#)